

Kaubandussõjad: millised on ELi kaubanduse kaitsemeetmed?

Eksportiks valmis alumiiniumvaluplokid ©AP Images/European Union-EP

Euroopa Liit saab ennast ebaausate kaubandustavade vastu kaitsta mitmesuguste meetmetega. Uuri nende kohta lähemalt.

EL soovib võimalikult suurel määral ära kasutada üleilmastumise pakutavaid võimalusi ning vabakaubandus annab ELi majandusele hoogu. Siiski võivad seda vahel õõnestada riigid, kes kehtestavad ELi toodetele ebaõiglasi tollitariife või müüvad oma kaupu ebaharilikult madalate hindadega. Samuti on oht, et kaubanduskonfliktid arenevad kaubandussõjaks.

Sellisel juhul suurendavad mõlemad pooled tollitariife või tekitavad muid tõkkeid, mis võivad muuta tooted kallimaks ja seada ettevõtjad keerulisse olukorda. Sellistes olukordades saab EL kasutada mitmesuguseid kaubanduse kaitsemeetmeid.

Lähemalt [Euroopa Liidu kaubanduspoliitikast](#).

Vahekohtumenetlus – WTO roll

EL ja selle liikmesriigid kuuluvad [Maailma Kaubandusorganisatsiooni](#) (WTO) 164 liikme hulka. WTO eesmärk on tagada kindlatel reeglitel põhinev rahvusvaheline kaubandussüsteem. WTO-l on õigus lahendada kaubandusvaidlusi ja jõustada otsuseid. See on aidanud hoida ära kaubandusvaidluste süvenemist.

Kindlaks määratud eeskirjade alusel saab iga WTO liige esitada kaebuse WTO reeglite rikkumise kohta ja taotleda kahju hüvitamist.

Alates WTO loomisest 1995. aastal on [EL olnud osaline 201 juhtumis](#): 110 juhul kaebuse esitajana ja 91 juhul kostjana.

Võitlus ebaõiglaselt odava impordi vastu

WTO liikmena koostab EL pidevalt õigusakte, et võidelda toodete vastu, mida müüakse Euroopas ebaharilikult madalate ja siinseid tootjaid kahjustavate hindadega. Sellised hinnad võivad olla tingitud konkurentsi puudumisest toote valmistajariigis, riigi märkimisväärsest sekkumisest tootmisprotsessi või isegi sellest, et asjaomane ettevõtte on eiranud rahvusvahelisi töö- ja keskkonnanorme.

Loe rohkem [dumpingu definitsioonist ja mõjust](#).

EL saab kaitsemeetmena kasutada dumpinguvastaseid tollimakse. 2017. aastal hääletasid parlamendiliikmed nõuete ajakohastamise poolt, millega reguleeritakse nende tollimaksude kehtestamise korda. 2018. aasta mais kiitsid parlamendiliikmed heaks lisatingimused, mis võimaldavad ELil kehtestada dumpinguhinnaga või subsideeritud impordile kõrgemad tollitariifid.

Uuri lähemalt [dumpinguvastaste meetmete kohta](#).

Võitlus turumoonutustega

2022. aasta novembris kiitis Euroopa Parlament heaks eeskirjad, et [võidelda turumoonutustega](#), mis on tingitud ELis tegutsevatele ettevõtetele antavatest välisriikide subsidiumitest. Euroopa Parlament soovib, et Euroopa Komisjonil oleks volitused uurida ja piirata turgu moonutavate välissubsidiumide andmist ettevõtetele, kes kavatsevad soetada ELi ettevõtteid või osaleda ELi avalikes hangetes.

Võitlus majandusliku väljapressimise vastu

ELi kaubanduse paremaks kaitseks võetakse kasutusele lisavahend - [survestamisvastane määrus](#).

Survestamisvastase määruse eesmärk on võimaldada ELil leida lahendus kaubanduskonfliktidele läbirääkimiste teel.

Viimase abinõuna võib EL kohaldada kolmandate riikide suhtes vastumeetmeid, nagu kaubandus-, investeerimis- ja rahastamispiirangute kehtestamine.

2023. aasta juunis jõudsid parlament ja nõukogu [kokkuleppele õigusakti lõpliku teksti osas](#). Määrus sai [parlamendi lõpliku heakskiidu oktoobris 2023](#).

Tüliõunad – näiteid kaubanduskonfliktidest

Kaubandusküsimused on USA ja ELi vahel mitmel korral lahkhelisid põhjustanud. Näiteks viisid konfliktini banaanide tollimaksud, mis lihtsustasid teatavatel Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidel banaanide eksportimist Euroopa Liitu. Sellega kannatasid kahju aga Ladina-Ameerika riigid.

2018. aastal kehtestas USA terase ja alumiiniumi impordile täiendavad imporditollimaksud. [Parlamendiliikmed nimetasid seda vastuvõetamatuks ja WTO reeglitega kokkusobimatuks](#). Parlamendiliikmetele valmistasid muret ka samal aastal USA poolt kehtestatud tollimaksud [Hispaania oliividele](#).

Samuti on ELil olnud USA ja Kanadaga erimeelsusi hormoonidega töödeldud veiseliha küsimuses. EL leidis, et see liha võib ohustada inimeste tervist. Erimeelsused lahendati alles 2012. aastal, kui EL nõustus suurendama hormoonivaba veiseliha importi USAst ja Kanadast.

Lisateave

[ELi ja USA vaheline kaubandus: kuidas võivad tollimaksud Euroopat mõjutada](#)

Lisateavet Euroopa Liidu kaubanduspoliitika kohta

[Kaubanduslepingud: millega EL praegu tegeleb?](#)

[Euroopa Liit ja Maailma Kaubandusorganisatsioon](#)

[Euroopa Liit ja tema kaubanduspartnerid](#)

[Infograafik: ELi positsioonist maailmakaubanduses](#)